

God se voorsienigheid, die kanon en die grondteks

Deel van die probleem aangaande die vertalingkwessie, lê na my mening in die volgende saak: God se voorsienigheid ten opsigte van die kanon en die grondteks.

Aangesien ekself met die sake worstel, lê ek die volgende gedagtes in die poslys se midde vir verdere besinning en bespreking.

1. Kanon

Wanneer dit oor die *kanon* gaan, dan sê of bely ons tereg dat die kerk nie die kanon vasgestel het nie, maar ontvang het deur God se Voorsienigheid:

"... die kerke (het) nie besluit dat hierdie 66 boeke tot die Bybel moet behoort nie. Hulle het bloot amptelik erkenning gegee aan dit wat die *Heilige Gees* oor verloop van drie eeue in die kerke laat gebeur het: dat hierdie 66 boeke, en hulle alleen, herken is as Goddelike Geskrifte, God se Woord, die Bybel." (*Kerkblad*, Maart 2008, p.19)

Daar is nêrens in die kanon 'n volledige lys met 66 name wat sê dit is die kanon nie. Ons glo dat God deur sy Gees die bepaalde 66 boeke vir sy kerk gegee het, en in ons harte is hierdie getuïenis vas en seker, niks kan teen hierdie boeke ingebring word nie, en hul getal kan nie verminder of vermeerder word nie (NGB artikel 4-6).

2. Grondteks

Wanneer ons egter by die grondteks kom, word daar anders te werk gegaan:

"Die Tekskritiek probeer om 'n betroubare grondteks saam te stel (vanuit die verskillende manuskripte) ... (en) waar daar wel verskille is moet daar op *goeie wetenskaplike gronde* tussen die verskillende lesings gekies word. Een van die beginsels in hierdie proses is dat 'n *mens* nie bloot maar net manuskripgetuïenis kan tel en so besluit watter lesing die beste is nie. In meeste gevalle behoort daar eerder geweeg as getel te word." (*Kerkblad*, Augustus 2005, p.14,15)

Dus:

- die kanon ontvang ons gelowig deur die Gees in God se Voorsienigheid.

- wat die grondteks betref, moet die mens deur wetenskap, deur te weeg of te tel, bepaal of vasstel wat die 'betroubare grondteks' is, d.w.s. God se Woord word 'saamgestel'.

Baie mense sal sê: ons 'bepaal' nie God se Woord nie, ons vergelyk maar net die 'verskille' tussen die manuskripte. Dalk is dit nie die bedoeling nie, maar in die moderne praktyk van tekskritiek kom dit ongelukkig daarop neer. Dit sien ons onder andere in die volgende aanhaling:

"Langs hierdie weg (om te weeg) - wat natuurlik baie ingewikkelder is as wat nou in 'n paar woorde geskets is - word uit al die verskillende manuskripte een teks *saamgestel* wat *na die mening van die betrokke samestellers* die naaste aan die oorspronklike kom en dan as grondteks beskou word." (*Kerkblad*, Augustus 2005, p.15)

Natuurlik kan 'n mens ook vra: as ons nie die oorspronklike het nie, en die ou manuskripte wat ons gehad het, was nie 'n getroue weergawe van die oorspronklike nie, en die nuwe manuskripte is dit ook nie, hoe kan ons nog enigsins daarna strew om "naaste aan die oorspronklike" te kom ?

Hierdie probleem, dilemma en twyfel het natuurlik juis ontstaan nadat 'nuwe manuskripte' ontdek is aan die einde van die 19de eeu, en wat op vele plekke verskil van die ou manuskripte. Die ontdekking is nie die groot probleem nie, maar wel wat daarmee gedoen is en die gevolge wat dit het vir die bestaande manuskripte: die 'nuwe' manuskripte is nou 'beter' as die ou manuskripte, en dit is 'nader' aan die 'oorspronklike'.

Dit lyk my die enigste legitieme antwoord hierop, is om soos in die verlede gelowig te aanvaar en te bely dat die manuskripte wat die kerk nog altyd gehad het wel betroubare afskrifte is van die oorspronklike grondteks, wat God in sy voorsienigheid vir sy kerk bewaar het, soos dit bv bely word in die Westminster Konfessie, hoofstuk 1.8:

"Die Ou Testament in Hebreeus (wat die moedertaal van God se volk in die ou tyd was) en die Nuwe Testament in Grieks (die taal wat algemeen bekend was aan die volkere toe dit geskryf is), is onmiddellik deur God geïnspireer **en deur sy buitengewone sorg en voorsienigheid in alle eeue suiwer bewaar en is daarom betroubaar**; sodat in alle godsdienstgeskille die Kerk hom uiteindelik daarop sal beroep. Maar omdat die ganse volk van God nie almal die oorspronklike tale ken nie, wat reg het op en belang het by die Skrifte en wat beveel word om hulle in die vrees van God te lees en te ondersoek, daarom moet

hulle vertaal word in die volkstaal van elke nasie tot wie dit kom, dat die Woord van God oorvloediglik in almal kan woon en hulle Hom op geskikte wyse mag dien, en deur die volharding en vertroosting van die Skrifte hoop kan hê."

3. Vrae

Om dan te beweer dat 'nuwe manuskripte' wat later in die geskiedenis ontdek is, nou ons in staat stel om 'n 'beter' suiwerder grondteks vas te stel, laat twee baie ernstige vrae na vore kom vir die kerk en gelowige:

1. was of is dele van my ou Bybel dan nie woord van God nie ? Is bv. Matt.6:13b en Joh.8:1-11 woord van God of nie ?

Wat word dan anders bedoel met woorde soos "Saam met die nuwe ontdekking van ouer manuskripte het die tekskritiek-wetenskap self ook baie ontwikkel. Betroubare metodes om die ouderdom van tekste te bepaal is byvoorbeeld ontwikkel. Die gevolg hiervan was dat daar *sedert die laaste helfte van die vorige eeu 'n meer betroubare grondteks saamgestel kon word*. Ons eie Bybelvertalers het vir die 1983-Vertaling 'n grondteks wat in 1975 saamgestel is gebruik, naamlik die derde uitgawe van die grondteks van die Wêreldbond van Bybelgenootskappe." (*Kerkblad*, Augustus 2005, p.15)

Die gelowige, wat God aanbid, vir Jesus lief het, soek nie sy Woord 'min of meer' nie, of 'minder betroubaar' nie ? Met hierdie aanhaling word gesê die OAV is 'minder' betroubaar, terwyl die NAV 'meer betroubaar' is. Waarmee het die gelowige dan te doen as hy sy OAV lees ? 'n Minder 'suiwere' woord van God ?

Maar, selfs oor die NAV moet daar dan ook twyfel wees, daarom die twyfelagtige voorwoord in die NAV: "... met die resultate van wetenskaplike ondersoek, maar wat so getrou as moontlik aan die grondteks bly ..."

Dit beteken dat die Woord van God nooit vas is nie, maar aanhou verander (evolueer?), soos 'die wetenskaplike ondersoek' al hoe meer 'sekerheid' vir ons gaan kry deur nader te kom aan die 'oorspronklike', want die ontdekking van 'ouer manuskripte', wat as 'beter' manuskripte beskou en verklaar word, beteken vanselfsprekend:

1. twyfel oor of die ou manuskripte van die verlede wel betroubare afskrifte van God se Woord is/was, en
2. twyfel of ons ooit 'n werklik betroubare grondteks van God se woord sal hê ?

Dit lyk my die uiteinde van die moderne tekskritiek is, geen sekerheid oor die verlede of hede nie, en dat die kerk en die gelowige afhanklik is van die wetenskaplike ondersoek om sekerheid te skep of hopelik te ontdek. Tekskritiese positivisme ?

2. 'n Tweede probleem, is, die teologiese vraag: het God in sy voorsienigheid 'n ander woord gegee, nou skielik vanaf die einde van die 19de eeu ? Voor die 19de eeu het God se Woord bv. ook Mark.16:9-20 en Joh.8:1-11 ingesluit, maar na die 19de eeu is dit nie meer Woord van God nie, want die 'beter' manuskripte bevat dit nie ?

Die redenering dat die 'verskille' (omtrek 15% van die NT teks) nie oor wesentlike sake gaan nie, word goed bedoel, maar antwoord nie die vraag oor wat is nou God se Woord en wat is nie, want dalk ontdek ons oor 'n paar manuskripte wat nog nader is aan die 'oorspronklike' (en dus 'betroubaarder' en 'beter' is), wat dalk nie die opstanding van Christus bevat nie. Wat dan ?

Verder, as u redeneer: ja, maar God het ook in sy *voorsienigheid* vir ons nou 'beter' manuskripte gegee, wat nie sekere gedeeltes bevat nie, dan is my kanonvraag: as God in sy voorsienigheid ons nou 'n vyfde Evangelie gee, of nog 'n brief van Paulus, gaan ons dit insluit in die kanon, en dan 'n kanon met 67 boeke hê ... want God gee ons mos nou 'in sy voorsienigheid' nog 'n boek ?

Nee, ek glo die eerlike gelowige weg uit hierdie krisis waarin tekskritiek-kanon-grondteks vraag vasgevang is, is om te bely dat God *het* sy Woord aan ons gegee en getrou bewaar nie net in die aantal boeke wat Hy vir ons deur sy Gees gegee het nie, maar *ook* in die betroubare manuskripte wat Hy reeds deur die eeue van die begin af vir ons laat bewaar het. Dit waarvan ons by implikasie bely in ons kanon en gesag artikel van NGB artikel 4 en 5:

"Ons vat die Heilige Skrif in twee dele saam: die Ou en die Nuwe Testament. Dit is die kanonieke boeke waarteen *niks* ingebring kan word nie. Hulle getal in die kerk van God is soos volg¹ ... "Ons aanvaar al hierdie boeke, en hulle alleen, as heilig en kanoniek om ons geloof daarna te rig, daarop te grondves en daarmee te bevestig. Ons glo ook sonder twyfel *alles wat daarin vervat is*, nie juis omdat die kerk hulle aanvaar en as sodanig beskou nie maar veral omdat die Heilige Gees in ons hart getuig dat hulle van God is. Hulle het ook die bewys daarvan *in hulleself*, aangesien selfs die blindes kan tas dat die dinge wat daarin voorspel is, plaasvind." - NGB artikel 5

Daarom kan daar nie deur die geskiedenis nuwer grondtekste of manuskripte kom wat vorige manuskripte, wat die kerk deur die eeue as Woord van God gehad het, weerspreek of korrigeer in terme van omvang nie. Daar kan nie 'beter', d.w.s. 'n 'meer betroubare' Skrif wees nie, wat die grondtekste betref nie. Anders is ons kanon 'n geknakte *riet*, en nie 'n betroubare maatstok nie, wat nie vas en seker is met die doel "om ons geloof daarna te rig, daarop te grondves en daarmee te bevestig" nie.

Ja, natuurlik kan ons ander manuskripte deur die eeue ontdek, wat ons dan kan vergelyk met die manuskripte wat ons reeds het deur die eeue, en dan kan ons in 'n voetnota vermeld dat die nuwer manuskripte het nie hierdie of daardie verse nie of het 'n vers by (a.g.v. bv. *moontlike* oorskryffoute, nie al die tekste gehad om oor te skryf nie, nie klaar oorgeskrif nie, dittografie, spelfoute, onsekerheid, dwalinge in of uitskrif, ens.) In die Engelse wêreld kry ons hierdie gebruik by die *New King James Version* vertaling.

Ek wil my nie inlaat oor al die sogenaamde samesweringsteorië en ander idees waarom daar nou skielik nuwe manuskripte ontdek is nie, of oor die karakter of bedoelinge van voorstanders vir die ouer of nuwer manuskripte nie. Dit is baie spekulatief en verdelend van aard, en na my mening nie finaal bepalend vir hierdie saak nie. Allerlei histories-ideologiese argumente kan na beide kante toe sny. Ek glo ons moet bloot die sake broederlik bespreek en nie mense se bedoelinge en motiewe bevraagteken na beide kante toe nie.

Daarom moet ons erns maak met die verhouding "grondtekste-kanon-manuskripte en God se Voorsienigheid" deur die geskiedenis.

4. Samevattend

1. ons glo dat God in sy voorsienigheid vir ons 66 boeke gegee het, wat die kerk deur sy Gees ontvang het in die geskiedenis.

Implikasie: daar sal nie deur die geskiedenis 'n 67ste boek wees om by die kanon te voeg nie.

2. ons glo dat God in sy Voorsienigheid reeds deur die eeue betroubare manuskripte gegee het van die oorspronklike. Ons soek nie nog 'beter' of die 'beste manuskripte' nie, ons het dit reeds deur die eeue ontvang.

Implikasie: daar sal nie deur die geskiedenis vir ons manuskripte gegee word wat die voriges verbeter in die sin dat dit sekere dele weglaat of byvoeg nie.

3. Tekskritiek en vertalingsimplikasie: die ouer manuskripte wat die kerke deur die eeue gehad het is die grondtekste wat gebruik behoort te word vir vertalings (ook die nuwer vertaling wat nou aan gewerk word deur die Bybelgenootskap), terwyl daar wel in voetnotas bloot vermeld kan word dat manuskripte wat later ontdek is, wel hierdie of daardie verse in het of nie in het nie, sonder om 'n waarde-oordeel of uitspraak oor die vaste kanon/manuskripte te maak, in navolging van wat ons bely in NGB artikel 2-7.

Die gras verdor, die blom verwelk; maar die woord van onse God hou stand in ewigheid. - Jesaja 40:8

Slabbert Le Cornu (VDM)

GK Carletonville Tel & faks: 018 787 5444 Sel: 083 660 1578 Posbus 5 Carletonville 2500

E-pos: proregno@gmail.com Blog: <http://proregno.blogspot.com/> Web: www.esra-instituut.co.nr

Die HERE het groot dinge aan ons gedoen, ons was bly ! - Psalm 126:3